Posamezna številka 1·20 K. Poštnina plačana v gotovini.

Štev. 158. V Ljubljani, v petek dne 15. julija 1921. Leto XLIX.

SLOVENEC

»SLOVENEC« velja po pošti na vse strani Jugoslavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . K 240·—
za pol leta „ . . „ 120·—
za četrt leta „ . . „ 60·—
za en mesec „ . . „ 20·—
Za inozemstvo celoletno K 480·—.

Sobotna izdaja:
Za celo leto . . . . . K 40·—
za inozemstvo . . . „ 55·—

Inserati:
Enostolpna petitvrsta (39 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
za enkrat . . . po K 6·—
poslana itd. . . po K 9·—
Pri večjem naročilu popust.
Najmanjši oglas 59/9 mm K 15·—
Izhaja vsak dan izvzemši ponedeljka in dneva po prazniku ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici štev. 6/III. Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredn. telef. štv. 50, upravn. štv. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran. ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglase, avstr. in češke 24.797, ogr. 26.511, bosn.-hero. 7563.

Kdaj pride centralizem.

Prva centralistična dobrota, ki smo je na podlagi nove ustave deležni, je ukinjenje deželnega predsednika in poverjenikov. Druge spremembe v cilju centralizacije se morejo izvršiti še-le v dobi, ki je predpisana v členu 135 ustave.

Imenovani člen predpisuje, da mora vlada v roku 4 mesecev predložiti narodni skupščini zakonski predlog o razdelitvi zemlje na oblasti in o ureditvi teh oblasti kakor tudi o prenosu sedanje pokrajinske uprave na ministrstva in nove upravne oblasti. Narodna skupščina mora o tem predlogu odločiti v roku 3 mesecev. Ako narodna skupščina v tem roku ne bi donesla odločitve, tedaj mora o tem odločiti zakonodajni odbor s skrajšanim postopanjem v roku 2 mesecev. Ako tudi zakonodajni odbor ne bi donesel v stavljenem roku odločitve, potem sme vlada v teku 1 meseca s kraljevo uredbo razkosati zemljo in razdeliti sedanjo pokrajinsko oblast med centralo in upravne edinice. Ta uredba se lahko menja samo zakonodajnim potom. Ako bi se torej izrabili vsi roki v polni meri in ako bi se morala donesti centralistična ureditev potom kraljeve uredbe, potem bi trajalo do prihoda centralizma 10 mesecev.

Ko bo (in ako bo) zakon o centralistični uredbi, najdalje v roku 10 mesecev, donešen, potem se začne postopno prenašanje poslov pokrajinske uprave na centralo in upravne edinice. Kako se bodo ti posli prenašali, v kakem redu in v katerem roku, o tem bo odločil zakon, oziroma kraljeva uredba. Le to je gotovo, da se pokrajinske uprave popolnoma odpravijo in da se bo upravnim oblastnim edinicam smel izročiti samo oni delokrog, ki ga določa ustava v členu 96. Ta delokrog je po zaslugi naših samostojnežev in demokratov jako ozek, ožji nego je bil delokrog štajerskih okrajnih zastopov, ki so imeli v istini velike avtonomne pravice. Samostojneži in demokrati so odvzeli ljudstvu na celi črti njegove samoupravne pravice, počenši od pokrajine doli do okrajnega zastopa in občine.

V koliko delov se bo Slovenija razdelila in kako, to je odvisno od odredb, ki se bodo donesle po členu 135 in členu 95 (ki določa, da nobena oblast ne sme imeti preko 800.000 prebivalcev). Avtonomija Slovenije je torej z ustavo pokopana, dokler ne pride revizija, novim upravnim edinicam pa je avtonomija popolnoma prirezana. Sedaj samo čakamo, da stare avtonomije izdahnejo.

Okrajna glavarstva ostanejo (po členu 135) kot edinice državne uprave, dokler se z zakonom ne ukinejo. Njihov delokrog, (dokler se ne ukinejo?), bo reguliral poseben zakon. Ta določba je nejasna, kakor marsikaj v ustavi.

Likvidacija samoupravnih okrajev (okrajnih zastopov, okrajnih šolskih, cestnih itd. odborov) se bo izvršila v korist oblasti in okrajev (srezov), kakor hitro bodo organizirane oblasti.

Kratko povedano: Za sedaj ostane vse, kakor je bilo. Spremembe se morajo donesti zakonitim potom, seveda v ozkih mejah, ki jih določa pogrešena in ljudskim pravicam nenaklonjena samostojno-demokratska ustava.

Pašić ozdravel.

LDU Belgrad, 13. julija. (ZNU) Ministrski predsednik Pašić je že v toliko okreval, da bo mogel jutri zopet začeti vršiti svojo dolžnost. Danes so ga obiskali radikalni ministri, s katerimi je konferiral o rekonstrukciji vlade. V stanovanju g. min. predsednika je bila danes popoldne kratka ministrska seja, na kateri je referiral minister Pribičević o uspehih preiskav o atentatu na regenta. Na seji je bil podpisan tudi ukaz, s katerim se imenuje dr. Vošnjak za našega poslanika v Pragi. Rekonstrukcija vlade se odloži za toliko časa, da se vidijo rezultati kongresa muslimanske stranke v Sarajevem.

Dr. Korošec odpotoval v Karlove vari.

Belgrad, 14. julija (Izv.) Dr Korošec je danes odpotoval v Karlove vari. Tukajšnji parlamentarni krogi pripisujejo temu potovanju velik političen pomen.

Rekonstrukcija vlade.

Belgrad, 14. julija. (Izv.) Včeraj so se v Pašićevem stanovanju vršili dve seji ministrskega sveta, ki so jim prisostvovali vsi ministri, ki se nahajajo v Belgradu. Razpravljalo se je o rekonstrukciji kabineta, ki se mora izvršiti še pred sestankom zakonodajne skupščine. Dosedanji minister za agrarno reformo Uzunović bi imel prevzeti min. saobraćaja, na njegovo mesto pa bi prišel ali Milorad Vojičić, ki ga kandidirajo starejši radikalci, ali a Krsta Miletić, ki ga kandidirajo mlajši radikalci. Ministrstvo notranjih zadev naj bi prevzel Sv. Pribičević, ministrstvo prosvete pa Ljuba Davidović. V slučaju, da ostane muslimanski klub v vladi, obdrži dva ministrstva.

Belgrad, 14. julija. (Izv.) Na zadnji seji ministrskega sveta se je vnela živahna razprava o izpolnitvi mesta vnanjega ministra. Vnanje ministrstvo je čista in neizpodbitna domena srbskih radikalcev. Zato so se imenovali kot kandidatje za ta resor samo radikalci: Ljuba Jovanović (Solunski), dr. Laza Marković in dr. Miroslav Spalajković. Največ šans ima dr. Miroslav Spalajković vsled svojih tesnih zvez z dvorom.

Proglas zemljoradnikov na ljudstvo.

Belgrad, 14. julija (Izv.) Zemljoradniki so izdali proglas na ljudstvo, ki je naperjen v prvi vrsti proti demokratom radi izdajstva temeljnih principov agrarne reforme, samo da so pomogli centralistični ustavi do zmage.

Dr. Vošnjak bo poslanik kraljevine SHS v Pragi.

Belgrad, 14. julija (Izv.) Med demokrati in slovenskimi samostojnimi kmeti so se že dolgo vršila pogajanja glede imenovanja dr. Vošnjaka za poslanika Kraljevine SHS v Pragi. Demokratje so svojčas obetali samostojnim kmetom izpolnitev te srčne želje voditelja samostojnih kmetov, a v zadnjem času so si nekoliko pomišljali. Konečno so se pa le udali pritisku samostojnežev, zlasti od strani ministra g. Puclja in so sklenili s samostojneži kompromis: Samostojni kmetje žrtvujejo v Sloveniji dr. Baltiča kot kraljevskega namestnika, zato pa se demokratje zavežejo, da podpro dr. Vošnjaka v njegovih aspiracijah na poslaniško mesto v Pragi.

Protekcija za poverjenike.

Belgrad, 14. julija. (Izv.) Na zadnji seji ministrskega sveta so sklepali glede poverjenikov pri dosedanjih pokrajinskih vladah. Sklenili so, da se pridrže v službi kot oddelni načelniki oni poverjeniki, ki imajo za svoja mesta potrebne kvalifikacije, glede onih, ki pa nimajo potrebnih strokovnih kvalifikacij, se vodijo še razprave. (Za Ljubljano to ne velja. Op. ur.)

Ustanovitev hrvatskega katoliškega učiteljskega društva.

Dne 12. t. m. je zborovalo v Zagrebu katoliško učiteljstvo in si ustanovilo svojo kulturno organizacijo. Zborovanje je vodil tovariš Vunić kot predsednik pripravljalnega odbora. V pozdravnem nagovoru je kazal na veliko važnost katoliške kulturne učiteljske organizacije v dobi, ko se pojavlja razkristijanjenje šole. Orijentirati se moramo po kulturnih naziranjih. Ločitev duhov je potrebna: za krščansko šolo ali proti nji! Katoliško učiteljstvo gre za jasnim ciljem: kulturni preporod naroda po krščanski vzgoji. (Veliko odobravanje.) Temu je sledilo poročilo pripravljalnega odbora in odobrenje pravil. Izvoljen je bil odbor s predsednikom Josipom Maričem, ravnajočim učiteljem iz Zagreba, ki je imel ob tej priliki tudi globoko zamišljeno predavanje, »Hočemo krščansko šolo«. Za krasna izvajanja je žel burna odobravanja. P. Grgu je nato predaval o »Delu katoliškega učitelja med narodom«. Med zborovanjem je prišel pozdravit skupščinarje tudi predsednik »Slomšekove zveze« g. nadučitelj Štrukelj, kateremu so priredili navzoči lepe ovacije. V pozdravnem nagovoru je povdarjal medsebojno vzajemnost, vztrajnost in odločnost, lastnosti, ki edino vodijo do zmage. Konečno so bile sprejete resolucije, katere objavi v celoti »Slovenski Učitelj«. Tu navedemo samo izvleček:

1. Politiko v stanovski organizaciji hrvatsko katoliško učiteljstvo obsoja.

2. Izjavljajo se za enotno stanovsko organizacijo, ki jo je mogoče doseči samo po sporazumu brez političnih borb posameznih učiteljskih skupin.

3. Protestirajo proti pisavi »Narodne Prosvjete« kot »stanovskega glasila«, ki prinaša članke, nasprotne verskemu prepričanju in tudi nasprotne verouku v šoli, ker s tem odbija katoliško učiteljstvo, ki stoji na stališču krščanskih načel; obenem hrvatsko katoliško učiteljstvo odreka »Narodni Prosvjeti« kompetenco pisati v imenu celokupnega učiteljstva in ne smatra »Narodne Prosvjete« za stanovsko glasilo, ampak za navadno kulturno-bojno trobilo ki si uzurpira pravico, da govori v imenu vsega učiteljstva.

4. Protestirajo proti vsakemu izrabljanju stanovske organizacije v političnostrankarske svrhe; enako proti izrabljanju vseh stanovskih glasil, ki bi morala biti urejevana le v smislu in v duhu stanovstva brez vsakih napadov na politično in versko prepričanje.

5. Priznavajo, da imajo roditelji največjo pravico odločevati o smereh vzgoje; zato protestirajo hrvatski katoliški učitelji, da se usiljuje način vzgoje, kakoršnega ne želijo roditelji.

6. Protestirajo proti poskusom odpraviti verouk iz šol in proti vsem onim točkam v načrtu zasnovanega šolskega zakona, ki niso v skladu z verskim prepričanjem naroda.

Vse resolucije so bile enodušno sprejete. Za sklep povem še to, da šteje ta naša nova organizacija **250** članov in članic, kar je za začetek zelo veliko. Več o gibanju med hrvatskim učiteljstvom pa bo vedel povedati na našem izletu dne 16. t. m. predsednik Š. Tedaj vsi na Zaplaz v soboto!

VELEPOSLANIŠKA KONFERENCA PROTI JUGOSLAVIJI.

Pariz, 14. julija. Kakor javlja »Petit Parisien«, je morala veleposlaniška konferenca v svoji včerajšnji seji ugotoviti, da so jugoslovanske trditve, da je bolgarska vlada prikrivala vojake in orožje, neosnovane. Konferenca se je domenila glede potrebnih ukrepov, da se Bolgarska prisili k popolni izvedbi razorožitve.

Mednarodni shod katoliške inteligence v Pragi

od 9. do 13. julija 1921.

Praga, 9. julija 1921.

Danes se je ob 9. uri slovesno otvorila cirilmetodska razstava v Klementinumu ob navzočnosti mnogobrojnih gostov, posebno vseh inozemskih zastopstev, t. j. jugoslovanskih, francoskih in angleških, ukrajinskih, španskih in italijanskih, belgijskih in nizozemskih.

Po slavnostnem govoru preč. g. dr. Dvornika (ki je naši javnosti še dobro v spominu od 1. cirilmetodskega zborovanja slovanskega dijaštva na Mariborskem taboru 1920) — o pomenu razstave kot važnega dela kongresa, je preč. g. generalni vikar dr. Podlaka vodeč posetnike razlagal razne predmete; posebno številne kipe in ikone sv. Cirila in Metoda, neštete slike, med njimi slike velezaslužnega boritelja za cirilmetodsko idejo g. knezoškofa Stojana in našega Strossmayerja, ikone sv. Ludmile, sv. Venceslava, stare originale in reprodukcije v svrho moderne propagande; mnoge knjige in cela literatura cirilmetodstva itd. Med gosti so se nahajali razen odličnih praških krogov, duhovniških in laičnih, tudi zastopnica »Timesa« (London), kanadski in pariški Francozi, več ukrajinskih častnikov iz taborišča »B« v Jožefovem (Češko) in jugoslov. dijaki društev »Krek« (Praha) in »Jug« (Wien). Številni zastopniki akad. društev »Danica« in »Zarja« so dospeli ob 14. uri iz Ljubljane; dijaki iz Hrvatske se pričakujejo za jutri.

Razpoloženje vseh udeležencev kongresa, ki se razvija kar najsijajnejše, je poln rastočega zaupanja v sveto stvar; pred glavnim vodstvom v poslopju »Lige« je živahen promet, ki postaja od ure do ure obsežnejši; vse pa teče v vzornem redu, ki je sad sijajne češke organizacije in napravlja povsod prav dober utis. Naše časopisje v Pragi (»Čech«, »Lid«, »Pražsky Večernik«) zasleduje kongres z daljšimi članki; »Večernik« piše 9. julija: »Po manifestacijah Sokola, Narodne Crkve in socialistov — manifestacija mladih. V »husitski« Pragi... Čez 3000 je že priglašenih, in že v petek je trumoma prihajalo dijaštvo.«

Danes ob 19. uri je bila slavnostna prizoritev Shakespear. »Coriolon«-a v Narodnem Divadlu. Zanimivo je bilo poslušati različne jezike gostov (edinole udeležencev kongresa), med njimi seve pretežno slovanske, in lep je bil pogled na občinstvo, v dveh ložah Francozi, v eni Ukrajinci, drugod trakovi jugoslov. dijakov, in spet pestre slovaške noše — vsi pa edini in složni kakor po kongresovem znaku (ki prevladuje po vseh cestah in ulicah) ter v uživanju krasne predstave — tako v eni sveti misli mladega navdušenja.

* * *

Pragi, 10. jul. 1921.

Ob 8. uri je celebriral g. dr. Vajs, prof. univerze, staroslovansko sv. mašo v Sv. Jurju na Hradčanih; potem so se udeleženci zbrali ob krasnem vremenu, za slavnostni sprevod po Pragi: nad 2500 organiziranih kat. dijakov v šesterostopih. Korakale so na čelu slovaške Orlice v pestrih nošah; za njimi skupina z vencem; potem odbor ČSL.; okoli 50 jugoslovanskih akademikov in češkoslovaško dijaštvo. Po sprevodu se je vršilo otvoritveno zborovanje shoda v Žofinu, kjer je že čakalo nad 3000 drugih udeležencev. Na staromestnih namestih je odborov predsednik dr. Janda položil venec na mesto nasproti Husovemu spomeniku, kjer je bil ob prevratu uničen Marijin kip; postavila se je orlovska častna straža. Ob 11. uri se je začelo zborovanje v prenapolnjeni veliki dvorani Žofina. Veličasten je pogled na dvorano, divno okrašeno, med drugim z velikanskimi zastavami vseh udeleženih narodnosti, visečimi z galerij, vezanimi med seboj s katol. dvobojnico — na tisočeroglavno armado krščanskih bojevnikov, na vse te v ognju srčne odločnosti žareče obraze; silno zanimiva harmonija mnogih

različnih govoric, zvenečih vkup v večni ljubavi.

Izvoljeno je bilo predsedstvo: dr. Janda je predsednik celega shoda. Shodovo delo bo obsegalo tri smeri: dijaštvo, seniorat in cirilometodstvo (medslovanski apostolat inteligence).

Uvodni referat poda brat phil. Krlín: »Izvor katoliške inteligence«. Krasen, skrbno premišljen govor se konča s Credo, ki ga celokupno občinstvo stoje odmoli: nepozaben in morda najjačji vtis celega zborovanja!

Predsednik Janda prečita pozdrave iz cele kat. Evrope: od angleškega kardinala Bourne latinski list; od mestnega odbora London in od nebroj organizacij. Pozdravne govore smo čuli: od podpreds. ACJF. (Assoc. cathol. de la Jeunesse française) Prelota; od zastopnika Canade; od rev. Walkerja in zastopnikov univerze Oxford in angleškega katoliškega dijaštva; za Jugoslovane je govoril preds. JOZ Pirc, katerega krepka izvajanja so vzbudila nepopisno navdušenje; za Ukrajince je spregovoril preč. g. Kryvuckij; za njim odposlanci Nizozemske in Portugala, delegatka iz Berlina in prof. Gennari od univerze Pavia.

Ob 14. je bil del Jugoslovanov povabljen z ostalimi inozemskimi delegati v križevniški samostan, kjer se je pri obedu nadaljeval razgovor o kongresu med akademiki — zastopniki okoli 10 narodnosti.

Od 15. do 17. se je vršil shod seniorata v Žofínu. Referirata monsg. dr. Šramek (nač. kluba kršč.-soc. poslancev) »Poslanstvo kat. izobraženstva« in prof. Drobný »Organizacije kat. izobraženstva«. Sledi živahna debata, ki pokaže globoko razumevanje predmeta.

Jugoslov. dijaki so med tem shodom napravili triurno vožnjo s posebnim vozom cestne železnice po Pragi in sprehod po Hračanih.

Od 20. do 23½ slavnostna akademija v Žofínu: izbrane pevske točke, izključno narodne pesmi, ki so povzročile vihar navdušenja; sijajna godbena točka (gosli s klavirjem) ter telovadba Orlic in Orlov iz akad. telov. odsekov Brno: ženske proste vaje; plesi, katerih težkoče je prekosila le še mehkota izvajanja; moške proste vaje, v katerih so vzbudile posebno pozornost točke stilizovane rokoborbe in borenja s sabljami ob godbi in skrajno dovršen nastop na visokih bradljah, ki je dal pojme o II. vseslovanskem orlovskem taboru v Brnu 1922.

Med akademijo se je pojavil ob neskončnem entuzijazmu občinstva naš prevzvišeni knezoškof g. dr. Jeglič; z njim papežev nuncij in zastopnik belgijskih katoličanov, odvetnik dr. René Van de Put. Našega knezoškofa jedrnate besede o slogi v uspešnem delovanju za cirilometodstvo so žele viharen pozdrav.

Gostje so se razšli po skozinskoz vzorno uspeli prireditvi.

TRGOVSKA POGODBA MED JUGOSLAVIJO IN ITALIJO.

Berlin, 14. julija. »Berliner Tageblatt« poroča iz Belgrada: Pogajanja med Italijo in Jugoslavijo za sklep kratkoročne trgovinske pogodbe bodo končana začetkom prihodnjega tedna, ker se je dosegel v vseh glavnih vprašanjih sporazum. Kakor se doznava z avtentične strani, Jugoslavija ne namerava podpisati trgovinske pogodbe pred izvedbo rapallske pogodbe.

KONFERENCA V PORTOROSE.

Dunaj, 14. julija. Kakor doznava »Neue Freie Presse« z diplomatične strani, se prične konferenca v Portorose dne 12. septembra t. l.

MUSLIMANSKA ZBOROVANJA V SARAJEVU.

LDU **Belgrad, 14. julija. (ZNU) Danes** se vrši v Sarajevu zborovanje jugoslovanske muslimanske organizacije. Če bi prišlo **v stranki do razkola, bi to mnogo vplivalo na vso našo notranjo politiko. Zadnje čase so muslimanski poslanci živahno delovali** med svojimi volivci. Politični krogi so prepričani, da se bosta obe skupini konsolidirali, ker ju vežejo skupni interesi.

Politične novice.

+ **Resolucije, sklenjene na ustanovnem občnem zboru Županske zveze dne 10. julija 1921.:** 1. Poslovanja, zadevajoča vojaščino, naj se odvzamejo županstvom in zopet vrnejo okrajnim glavarstvom. Naj se odpravi naredba, da morajo župan, tajnik in polovica občinskih odbornikov hoditi s fanti k naborom. Posebno naj vojaška uprava spoštuje nedelje in katoliške praznike, da ne bo nastavljala naborov na nedeljo, kakor se to dogaja. — 2. Pobiranje davkov se naj ne izroči občinam, kakor na Hrvatskem, ampak naj ostane sedanji sistem, vendar mora ljudstvo pri odločevanju davkov dobiti upliv in vpogled Davčna oblast naj plačilne naloge pošilja obdavčencem naravnost, ne pa potom županstev, kakor so si to zadnji čas izmislili. — 3. Odklanjamo načrt, da se občinam postavijo od države tajniki, ker je to proti avtonomiji občin Za tajnika, ki jih nastavlja občina, naj daje država za prenešeni delokrog prispevo. Tudi odklanjamo zahtevo, da bi morale občine razne tiskovine plačevati iz lastnega. — 4 Avtonomni delokrog občine naj bo velik — 5 Tudi v novem šolskem zakonu se mora občinam priznati vpliv na šolo, a ne samo plačevanje. — 6. Delovanje občine kot mirovno sodišče naj se prizna!

+ **Županskо zvezo** podružnico za celjsko okrožje so si ustanovili naši somišljeniki župani in občinski odborniki zadnjo nedeljo, 10. julija v Celju. Ustanovno zborovanje sta vodila naša kmečka poslanca Davorin Krajnc in Jožef Škoberne. Za načelnika Županske zveze so soglasno izvolili poslanca Jožefa Škoberneta v zadoščenje za krivico, ki mu jo dela belgrajska vlada, ko ovira verificiranje njegovega mandata. Za vsak sodni okraj celjskega okrožja je izvoljen po en odbornik županske zveze, skupaj 12. Zbrani župani so sklenili na svojem ustanovnem zborovanju resolucije glede vojaščine, proti državnim tajnikom, za čim večjo avtonomijo občin, itd.

+ **Dr. Baltič šef notranjega oddelka.** Gospod dr. Vilko Baltič je imenovan za načelnika notranjega oddelka in namestnika Ivana Hribarja.

+ **Delovanje posl. Ščeka.** Poslanca Ščeka je sprejel v avdijenci kardinal državni tajnik v Vatikanu Gasparri. Šček mu je izročil spomenico, v kateri je izrečena želja, da naj se ustanovi za Slovence v Italiji samostojna škofija, ki bodi odvisno direktno od sv. stolice in ki naj ima samo domačo duhovščino.Paralelno s tem na se ustanovi za primorske italijanske vernike samostojna škofija. Izročil mu je nadalje spomenico v prilog preganjanim duhovnikom v Istri, katerim naj se povrne vse izgubljeno imetje, za kar naj se zavzame cerkvena oblast. — Poslanec Šček je nadalje izročil novemu ministrstvu spomenico, v kateri zahteva: 1. naj se takoj plača vsa vojna odškodnina; 2. naj se takoj otvorijo vse neotvorjene šole; 3. naj se jetniki, ki trpijo v preiskovalnih zaporih, takoj zaslišijo; 4. naj se nemudoma razpišejo občinske volitve. Poljedelski minister Mauri je obljubil, da pride v kratkem v Primorje, da izve za potrebe našega ljudstva.

+ **Kdo je likvidator Slovenije?** Po dosedanjih določilih ustave in po sklepih ministrskega sveta na vsak način novi kraljevski namestnik g. Hribar. V praksi pa likvidira Slovenijo g. dr. Kukovec, ki »likvidira« nekatere dosedanje poverjenike v 4. razred, druge pa — domov! Z drugimi besedami: Enaka pravica za vse!

+ **Fatalna pomota** se je pripetila včerajšnjemu »Jutru«. Ta list, ki ga zaradi njegovih »izvirnih« poročil sploh nihče več ne smatra za resnega, bere obširne levite Ljubljanskemu dopisnemu uradu, zakaj da je priobčil vest o potrditvi ljubljanskega župana in pravi med drugim: »Neki mlad in površen reporter beograjskih listov je slišal, da je ministrski svet razpravljal in potrdil izvoljenega župana v Mariboru. V svoji površnosti pa je zamenjal Maribor z Ljubljano. Na ta način je prišla vest v beograjske liste. Od tam so jo »preplankali« nekateri zagrebški in po zagrebških brzčas tudi »Jugoslavija« in »Slovenec«. — Tako trdi »najbolje informirani« slovenski dnevnik, ki sliši na ime »Jutro«, ki svoja izvirna in neovržno resnična poročila po navadi postavlja na visok stol, potem pa skozi »cviker« ošabno gleda na mizerne plebejce doli v blatu, ki morajo verjeti s cvikerjem oboroženim »izvirnim poročilom«. Če ne verjamejo, so tepci in pridejo v »Ponedeljek«. Ker smo pa mi klerikalci v očeh gospodov iz »Jutrove« dežele že a priori samo tepci, zato smo tudi tako predrzni, da grešimo na konto našega »tepčevstva« in povemo gospodom vom Morgenstern sledeče: »Belgrajska ‚Politika' nima nobenega ‚mladega in površnega reporterja'. Tudi belgrajska ‚Pravda' nima nobenega ‚mladega in površnega reporterja'. Tudi belgrajski ‚Presbiro', čegar uradno poročilo o kritični ministrski seji je služilo kot podlaga poročilom demokratske ‚Politike' in demokratske ‚Pravde' nima ‚mladih in površnih reporterjev'. Zato tudi ni mogel ‚mladi in neizkušeni reporter' prav nič preslišati in zamenjati, že celo ne dvakrat zamenjati: prvič ne Ljubljane z Mariborom, drugič pa ne imena ‚Pesek' z imenom ‚Grčar'. Ljubljanski dopisni urad je poročal, kakor je razvidno iz včerajšnjega ‚Slovenca', čisto pravilno, da je bilo sklenjeno na seji ministrskega sveta, da se potrdi izvolitev Peska za ljubljanskega župana. Nesramna čifutsko-morgensternovska impertinenca pa je, če hoče sedaj ‚Morgenstern' dajati lekcije Ljubljanskemu dopisnemu uradu glede poročanja o dogodkih v Belgradu drugim ljudem, ko sam nima niti pojma o tem! Mi ugotavljamo samo to, da je Ljubljanski dopisni urad poročal vse čisto pravilno; toda pod pritiskom čifutskega Morgensterna je moral!!! — razumete, moral!!! umakniti svoje prvotno resnično in točno poročilo in ga popraviti na komando gospôde vom Morgensterna in namesto resnice poročati morgenšternovski ‚šmonces'.«

+ **Ljubljanski dopisni urad in potrditev ljubljanskega župana.** »Jutro« piše: »Dopisni uradi so zato tukaj, da informirajo javnost vsaj o domačih dogodkih objektivno in zanesljivo. Zato je popolnoma neodpustno in vse obsodbe vredno, da prodaja dopisni urad kot svoje izvirne vesti, ki jih torej vsakdo smatra za avtentične, poročila, ki jih je ukradel iz kakega lista, ne da bi pri tem navedel ta list. Tu ne gre samo za nelepe žurnalistične praktike, ampak naravnost za kaznjivo mistifikacijo javnosti.« — Mi ugotavljamo, da je LDU popolnoma pravilno poročal o potrditvi ljubljanskega župana. Če to poročilo ni bilo všeč gospodom okrog »Jutra«, ne more LDU prav nič zato. Dopisni urad ni »kradel« nikakih vesti iz belgrajskih listov, tudi belgrajski listi, nota bene: demokratski belgrajski listi, niso ničesar »kradli« iz uradnih poročil, kjer stoji zabeležen sklep ministrskega sveta o potrditvi ljubljanskega župana, ampak poročal je le golo istino! Tako mora poročati uradni Dopisni urad, stvar strank pa je, da potem komentirajo dogodke vsaka po svojem stališču. Nedopustno pa je, da si lasti ena sama stranka komando nad javno državno ustanovo, ki jo vsi plačujemo iz svojega davčnega denarja. Če hočejo gospodje pri »Jutru« imeti svojo časnikarsko agenturo, slobodno! Denarja imajo dovolj, če pa ne, naj ga pa dobe, seveda na pošten način. Toda komandirali gospodje v javnih, iz davkov vzdrževanih zavodih ne bodo! Najmanj v svoje strankarske svrhe! »Kaznjiva mistifikacija javnosti bi bila res, če bi se udinjal LDU kaki stranki. Kako bi to izgledalo, smo videli že včeraj iz prisiljenega in komandiranega »popravka« glede potrditve ljubljanskega župana. LDU naj le lepo dela kot doslej, brez strahu pred demokrati, katerim itak zadnja klenka.

+ **Ljeninova politika.** »Berliner Tageblatt« javlja iz Stockholma: Po vesteh moskovske internacionale je razvidno, da se je Ljeninu posrečilo pridobiti tretjo internacionalo za to, da soglaša z njegovo izpremenjeno politiko v Rusiji. V debati so Aleksander Kolontaj, Buharin in zastopnik nemške komunistične stranke nastopili proti Ljeninu. V obrambo Ljeninove politike pa je Trockij nastopil proti Kolontajevi.

+ **Zaključitev komunističnega kongresa.** 12. t. m. ponoči se je zaključilo zborovanje kongresa komunistične internacionale. Sinovjev je bil iznova izvoljen za predsednika izvrševalnega odbora.

Dnevne novice.

— **Za pogorelce v Danah pri Cerknici** je z uspehom interveniral pri centralni vladi poslanec g. Škulj.

— **Stoletnica Kocenovega rojstva.** V nedeljo dne 7. avgusta t. l. se vrši v Ponikvi ob juž. žel. Kocenova slavnost. Občani hočejo proslaviti svojega velezaslužnega rojaka Blaža Kocena, duhovnika, gimnazijskega profesorja in svetovnoznanega kartografa. Letos je namreč stoletnica njegovega rojstva — rojen je bil 24. januarja 1821 — in obenem petdesetletnica njegove smrti — umrl je 30. maja 1871. Dopoldne se proslavi njegov spomin v župnijski cerkvi, kjer bo ob 10. uri zanj slovesna sv. maša. Popoldne ob pol 4. pa se vrši velika slavnost na njegovem rojstnem domu v Hotunjem: odkrije se mu spominska plošča in ljudski govornik opiše njegovo življenje in delovanje. Potem se vrši ljudska veselica, katere čisti dobiček je namenjen deloma za Jugoslov. Matico, deloma pa za ljud. knjižnico, ki se namerava osnovati v Ponikvi v trajen spomin učenega rojaka. K tej znameniti slavnosti se prijazno vabijo domači in sosedni občani, duhovsko in svetno izobraženstvo, zlasti slovenska društva. Kdor želi na dan slavnosti obeda, naj to javi odboru Kocenove slavnosti v Ponikvi. Ne pozabimo svojih velikih mož, ki so nam delali čast pred celim svetom!

— **Na naslov delegacije ministrstva financ.** Te dni razpošiljajo davčni uradi po deželi poštne čeke za vplačilo raz[illegible] davkov s kratko označenimi vsotami in s precejšnjimi stroški za »opomin«, čeprav

LISTEK.

Stoletnice in obletnice.

Razen svetovnoznanih stoletnic in drugih obletnic, n. pr. Dantejeve smrti († 1321), ustanovitve tretjega reda sv. Dominika itd. obhajamo tudi nekaj dogodkov, ki so večjega pomena le za našo domovino.

A. Dogodki.

1. L. 1221. je umrl sv. Dominik, ustanovnik dominikanskega reda. Prav isto leto se je začel snovati velesovski samostan na Kranjskem. Mengeški župnik Veriand, njegova brata Valter in Gerloh, vdova Rihca s sinom in gornjegrajski opat Albert so ga s svojim imetjem založili, oglejski očak Bertold pa je ustanovo potrdil in izvršil 11. dec. 1238. v cerkvi sv. Marjete na Trati pri Velesovem. Priprave in zidave so torej potrebovale 17 let časa.

2. L. 1271. (pred 650 leti) je imela Škofja Loka že svojega sodnika in učitelja.

3. L. 28. aprila sta si cesar Karel in njegov brat Ferdinand delila v Vormsu avstrijske dežele. Ferdinand je dobil Gornje in Nižje Avstrijsko, Štajersko, Koroško in Kranjsko. Od Kranjskega pa bi se moralo odcepiti Dolenjsko, dalje Istra, Kras, Trst in Reka. Te pokrajine bi se morale združiti s španskim deležem v Italiji, Milanu in Neapolu. Ko pa je Ferdinand na 15. junija 1521. sklical deželni zbor v Ljubljani da bi se mu deželni stanovi poklonili, so deželni stanovi od vladarja zahtevali neprikrajšano celoto dežele in zopetno vtelešenje odcepljenih delov, sicer se mu nikakor ne poklonijo. Ta odločnost je pomagala. Že 30. jan. 1522. je sklenil Ferdinand novo delitev. Kranjska je ostala celotna. Na nedeljo Jubilate so se stanovi deželnemu vladarju radevolje poklonili.

4. L. 1771. (pred 150 leti) so v Ljubljani ustanovili kmetijsko šolo, ki pa je že l. 1780. zamrla.

B. Osebe.

Mihael Andreaš, roj. v Rožu na Bistrici 28. sept. 1762, tkalec, umrl 27. maja 1821. Bil je naroden pevec. (Ježičnik, 23, 67.)

Janez Debevec, uršul. katehet v Ljubljani in pisatelj. Umrl je 10. jun. 1821 v Žužemberku. L. 1795. je začel ljubljanskim bogoslovcem razlagati slovensko slovnico; žal, da je s poukom prestal že l. 1797. Spisal je več slovenskih knjig poleg slovenske slovnice in nemško-slovenskega besednjaka. (Iv. Vrhovnik: Izvestja Muzej. društva, 1895). Rokopisa slovnice in besednjaka se nahajata v semeniški knjižnici ljubljanski, kjer sta se letos na novo ugotovila.

Dežman Karol, muzejski kustos v Ljubljani, roj. v Idriji 3. jan. 1821., umrl v Ljubljani 11. maja 1889. V začetku odločen Slovenec in sloven. pisatelj je bil pozneje vsled pora s Tomanom in Bleiweisom hud nasprotnik Slovencev. Svojo domovino pa je ljubil iz vsega srca in v njeno slavo spisal mnogo lepih prirodopisnih in zgodovinskih razprav v raznih nemških listih. Kot prirodoslovec spada med prve naše učenjake.

Kerčon Jožef, župnik v Predosljih, pisatelj nabožnih spisov, roj. 3. okt. 1821.

Macun Ivan, profesor. Roj. 23. 1. 1821., umrl v Gradcu l. 1883. Pisal je v razne liste in izdal več slovenskih knjig, n. pr. l. 1850. »Cvetje jugoslavjansko«, leta 1863. »Kratek pregled slovenske literature«, l. 1883. »Književno zgodovino Slov. Štajerja«. (Ježičnik, 25, 62.)

Dr. Jožef Kranjc, rojen 17. febr. 1821 v Skalah pri Velenju. Kot znamenit pravnik in vseučil. profesor je umrl v Pragi l. 1875 V Gradcu je bil prvi slovenski učitelj občega državnega zakonika. (Ježičnik, 25, 62.)

Dr. Anton Murko, roj. 1809. pri Sv. Rupertu v Slov. goricah, dekan v Hočah, umrl 31. dec. 1871. L. 1832. je izdal slovensko slovnico, l. 1833. slovnik, l. 1836. Leopolda Volkmera Fabole in Pesmi. (Ježičnik, 24, 25.)

Škofic Janez, roj. 22. dec. 1821. na Brdu pri Kamniku, umrl kot župnik v Suhoru l. 1871, kjer je kot sadjerejec, vino- in svilorejec preobrazil ondotni svet. Bil je marljiv nabožen pisatelj. Spisal je med drugim prvi dl »Razlaganja kršč. nauka« l. 1864, str. 663. Druge dele je potem nadrugim prvi del »Razlaganja kršč. nauka« daljeval Janez Volčič, župnik šmarješki. (Ježičnik, 25, 61).

Umek Anton — Okiški, roj. l. 1838, umrl 1871, profesor v Celovcu. Izdal je dve večji pesnitvi l. 1863: Slovanska blagovestnika sveti Ciril in Metod in l. 1863. Abuna Soliman (Ignacij Knoblehar), l. 1865. pa zbirko Pesmi. Nekaj let je bil tudi urednik lista »Besednika«. (Grafenauer, Zgod. slov. slo.v str. 457.—458).

Viriti Franc, roj. 1771. v Tolmezzo, videmske nadškofije, po rodu Lah, je znal popolnoma slovenski. Umrl je kot kanonik v Novem mestu. Izdal je 10 večinoma prav obširnih nabožnih knjig, kakih 10 je pa zapustil v rokopisu.

Vilhar Miroslav, roj. 1818 v Planini, umrl 6. avgusta 1871. Tega pesnika in skladatelja pozna vsak Slovenec. Kdo še ni prepeval ali vsaj čul prepevati: Zagorski zvonovi, Ko tičica sem pevala, Rožic ne bom trgala, Bom šel na planine, Ob zori zvonček poje, Po jezeru, Lipa zelenela je, Milo zvon po dolu poje. Komu ni znana Jamska Ivanka? Kako radi čitajo dijaki »Leseno ribo« in še rajši »Župana« (Postava zverinam je nova podana).

nam drugače še mogoče ni davkov plačevati kakor po poštnih položnicah, in čeprav jih plačaš takoj z obratno pošto. — Takega absolutizma ni bilo niti pod Avstrijo. Takrat smo imeli davčne knjižice, kjer je bilo natančno določeno, koliko znaša čisti davek, koliko doklade, in za »opomin« je bilo treba plačati par vinarjev šele, ako nisi plačal tekom 7 ali 14 dni. — Zdaj pa velja geslo: plačaj in molči! — Zahtevamo remedure. Davčne knjižice naj se zopet vpeljejo, ali naj se pa na položnicah točno označijo posamezne postavke davčne vsote, in za »opomin« naj se zahtevajo stroški samo od onega, k vplačilo zavlačuje, ne pa brez izjeme od vsakega. Pravica povsod!

— **Iz Tržica.** V zavetišču Vincencijeve družbe v Tržiču je nekaj deklet iz mešč. šole na hrani in stanovanju in s. prednica jih ni pustila na sokolsko akademijo, ki je bila zvečer od 8. do pol 12. ure. Nato je prišel v zavetišče ravnatelj Lajovic in zagrozil s. prednici, da če ne pusti otrok na akademijo, jim bo poslabšal v spričevalu kar za dva reda! Vprašamo šol. oblast, odkod ima ravnatelj Lajovic pravico groziti s takimi stvarmi? Tržič je sit njegovih groženj! Povemo, da se ne bomo zadovoljili s § 19. tisk. zakona, za kojega hrbet se rad skrije Lajovic, ko ni dokazov pri hiši in mu zmanjka še celo lepo donečih fraz.

— **Pogled v prihodnost.** Dne 10. t. m. sta prišla k župniku v Šmarjeti dva orožnika v spremstvu Ivana Povšeta in sta zaplenila rdeče-belo zastavo, ki je visela raz zvonika radi farnega žegnanja, češ da je rdeče-bela barva protidržavna k o r o š k a. — Škofijski ordinariat namerava izdati v kratkem odlok, da se ne sme rabiti pri sv. maši več rdeče-bela barva, ker bi bil sicer mašnik v albi z rdečim plaščem v nevarnosti, da ga kot protidržavni element zaplenijo.

— **Dol pri Ljubljani.** Naš nadučitelj Anton Turk si hoče na vsak način priboriti lavorjev venec na polju kulturnega boja. Z vso juridično znanostjo je naskočil tukajšnje izobraževalno društvo, misleč, da da uniči. Govoril je kakor Ciceron po gostilnah vinskim bratcem in trdil v vsi šapi, da se v društvu gojijo »protidržavni elementi«, a ko smo ga pozvali, naj nastopi z dokazi, mu je zmanjkalo sape. Šolske otroke, ki so obiskovali »Marijin Vrtec« in telovadni naraščaj, je zapiral kar do pol dveh popoldne. Starši so poslali na šolsko oblast že pred dvema mesecema oster protest, a odgovora do danes niso dobili. Zahtevamo, da nam okrajni šolski svet v Kamniku takoj odgovori na naš dopis. V kratkem bomo pa kaj več povedali o tem plemenitem možu, o katerem trdijo nekateri, da se je z resnico skregal.

— **Gerent občine Boh. Češnjica pred sodiščem.** Proti Ivanu Korošcu, gerentu v Boh. Češnjici, se je vložila tožba, v kateri se je navajalo, da je okr. sodišče v Radovljici vršilo poizvedbe proti njemu zaradi pregreška po § 91. vol. zakona, ker kot gerent občine Češnjica baje ni pravilno postopal pri sestavi volivnega imenika in pri reklamacijah. Ivan Hodnik je vložil več reklamacij in zahteval vrnitev sklepa tekom 24 ur. Korošec je v smislu § 26. vol. reda sicer pravilno rešil reklamacije, ni jih pa pustil dostaviti precej, vsled česar je prišel Hodnik dan pozneje v posest teh uradnih odlokov. Ker se je takrat sumilo, da je Korošec namenoma dal občinskemu slugi Martinu Arhu ukaz, da naj rešitev pozno dostavi, je bil Arh klican k sodišču za pričo. Ko se je okoli božiča Arh zaradi tega v Koroščevi gostilni jezil, mu je ta svetoval, naj pred sodiščem tako govori, da je nameraval ponoči dostaviti odloke, da pa so vsi spali, vsled česar sklepov ni mogel dostaviti. Drž. pravdništvo je ustavilo postopanje zoper Ivana Korošca po § 91. pregreška vol. zak., pač pa stavilo predlog, naj se Korošec kaznuje, ker da je nagovarjal Arha, naj pred sodnijo po krivem priča. Zborno sodišče je po § 259. 3. k. pr. reda Korošca oprostilo.

— **Na puškarski šoli v Kranju** sta razpisani službi ravnatelja in učitelja za risanje. Plače so enake kakor pri srednješolskih nastavnikih v Sloveniji. Za službo ravnatelja se zahteva inženjerski izpit iz strojne stroke ali pa primerna vojaško - tehniška izobrazba, za učitelja risanja srednješolski izpit ali absolutorij umetno - obrtne šole. Prošnje je vlagati do 10. avgusta t. l. pri oddelku ministrstva trgovine in industrije v Ljubljani. Več pove »Natečaj« v Uradnem listu št. 78.

— **Vlom v Podpeči.** Ponoči od 6. na 7. t. m. je bilo vlomljeno v podstrešno sobo Ivana Jarca. Vlomilec je odnesel 2800 K denarja in si pripravil še blaga, vrednega 20.140 kron, katerega pa ni mogel odnesti, ker so ga prepodili.

— **Marenberk.** Na župnijo Marenberk je bil prezentiran tamošnji provizor č. g. dr. Valentin Mörtl.

— **Bohinjska Bela.** V sredo dne 13. julija je nenadoma umrla tu gospodična Marijanka Torrelli, učiteljica v Ljubljani. Naj v miru počiva!

Naročajte „Slovenca"!

Štajerske novice.

š **Glavna carinarna** v Mariboru nosi še vedno tablo z napisom: K. k. Hauptzollamt.

š **Nevihte v Mariboru.** Včeraj sta bili v Mariboru dve nevihti, ena okrog 4. ure zjutraj, druga okrog 6. ure zvečer. Toče ni bilo.

š **Oproščena je bila** pri današnji razpravi pred tukajšnim sodiščem Cirilova tiskarna glede obtožbe, da so se v njej tiskali pri zadnjih volitvah komunistični letaki. Ravnatelj dr. Jerovšek je izpovedal, da je poslal prvo tozadevno tiskovino takoj na ogled komisarju dr. Senekoviču. Ko mu je ta pojasnil, za kaj gre, je nadaljni tisk takoj ustavil. To izjavo dr. Jerovška je dr. Senekovič v polnem obsegu potrdil, nakar je bil dr. Jerovšek takoj oproščen. Preiskava je dognala, da je predložil dr. Jerovšek v predcenzuro takozvan »Bürstenabzug« in vest demokratskih listov, da se tiskajo v katoliški tiskarni boljševiški letaki, je mogla priti v demokratske liste le iz uradnih krogov, kar je vredno zabeležiti.

š **Kolodvor v Mariboru** bo v kratkem električno razsvetljen. Dela so v polne teku. Vsa naprava bo veljala nad 3 miljone kron.

Ljubljanske novice.

lj **Občni zbor Rafaelove družbe.** Rafaelova družba, ki je pred vojno blagodejno poslovala v prid izseljencem, zlasti Amerikancem, je za čas vojne, vsled prekinjenja prometa ustavila svoje poslovanje. Ker se je sedaj izseljevanje pričelo zopet s polno paro je nujna potreba, da se delovanje Rafaelove družbe zopet obnovi. V to svrho se bo vršil danes dne 15. julija ob 6. uri v prostorih I. delavskega konzumnega društva, Kongresni trg 2, v kleti, občni zbor te družbe z volitvijo odbora, spremembo pravil in sklepanjem o ev. otvoritvi pisarne. Vsi, ki se zato vprašanje zanimajo, so najnujneje vabljeni, da se tega zborovanja udeleže. Članarino 2 dinarja sprejema dosedanji blagajnik Alojzij Kocmur v pisarni dr. Pegana.

lj **Poslednja pot tovariša Radivoja Veselinovića.** Prišel je iz Belgrada v slovenske kraje, da se okrepča in najde zdravje, da zamore še naprej izvrševati svoj težavni in nehvaležni poklic, pa ga je dohitela neizprosna smrt in včeraj smo ga spremljali na njegovi poslednji poti — k sv. Križu. Ljubljanska sekcija novinarskega udruženja mu je priredila lep pogreb. Pred krsto je korakal oddelek vojaštva, na vsaki strani po trije podčastniki, za krsto pa žalujoča soproga v spremstvu predsednika ljubljanske sekcije U. J. N. g. Smodeja, večje število častnikov ljubljanskih vojaških oddelkov, vsi službe prosti tovariši-novinarji in oddelek vojaštva. Ob odprtem grobu, potem ko je vojaštvo izkazalo zadnjo čast dobrovoljcu-častniku, se je poslovil od pokojnega tovariša v imenu jugoslovanskega novinarskega udruženja predsednik ljubljanske sekcije g. glavni urednik Smodej, ki je dejal: »Niste vsi poznali tovariša, ki ga danes polagamo v prezgodnji grob. Kdor pa ga je poznal, kdor je poznal njegovo odkritosrčno in blago srce, njegov mili značaj, temu bo pokojnik ostal večno v spominu. Še včeraj so belgrajski tovariši po meni poslali zanj iskrene pozdrave, ali žalibog, mu jih nisem mogel več izročiti. Danes polagamo njegovo truplo v zemljo, v bratsko slovensko zemljo. V imenu slovenskih novinarjev izjavljam, da njegov grob ne bo pozabljen. Vam, dragi tovariši, in Vam, cenjeni gospodje častniki in vojaki, ki ste spremili prerano umrlega Radivoja k večnemu počitku, se v imenu njegove soproge, v imenu Jugoslovanskega novinarskega udruženja najprisrčneje zahvaljujem. Tebi, dragi tovariš, pa kličem: Počivaj mirno v bratski slovenski Zemlji!« — Ljubljanska sekcija novinarskega udruženja je položila na grob lep svež venec s slovensko trobojnico in napisom: »Srbskemu tovarišu — slovenski novinarji!«

lj **Šentpetersko prosvetno društvo.** Udeležniki izleta na Kum dne 17. t. m. se odpeljejo ob 5. uri 18 minut in ne ob 15. uri 18 minut, kakor je bilo včeraj pomotoma objavljeno. Zbirališče točno ob pol 5. uri pred glavnim kolodvorom.

lj **Kraljevi namestnik Ivan Hribar v Ljubljani.** Včeraj opoldne se je pripeljal z brzovlakom iz Belgrada v Ljubljano g. Ivan Hribar. Za nekaj dni se odpelje v Cerklje in nato v Prago ter nastopi svoje mesto v Ljubljani s 1. avgustom.

lj **Ob klerikalce se je obregnil** današnji »Slov. Narod«. Ljudje so rekli: Kaj se je »Narod« že zbudil? Ali je še živ?

lj **Sklep ministrskega sveta** glede potrditve ljubljanskega župana bo s e d a n j a vlada razveljavila. P r i h o d n j a vlada bo razveljavila, sklicujoč se na ta precedenčni slučaj, imenovanje g. Ribnikarja drž. uradnikom v 4. razredu. Minister ima prava!

lj **Smrtna nesreča na Pasjem brodu.** Na Pasjem brodu je pri kopanju utonil leta 1901. na Verdu pri Vrhniki rojeni ključavničar državne železnice Ivan Glažar. Obleko so našli, utopljenca še niso dobili.

lj **Ubogo dekle.** Med ženske, katerih eksistenca gotovo ni zavidljiva, spadajo v prvi vrsti telefonistke. Posebno tista, ki je opravljala svojo težko službo predvčerajšnjim ob nekih gotovih urah. Sonoren glas, — pravijo, da je prihajal iz deželnovladne palače — je zahteval skoro vsako minuto nujno Belgrad. »Prosim, takoj«, je pomirjevalo dekle nervoznega gospoda, »kličem neprestano, takoj bo tu.« — »Halo, Zagreb, halo! Gospod predsednik... halo Zagreb, prosim gospodična nujno Belgrad! Gospod poverjenik...« — (Miren alt iz Zagreba:) »Kakav predsednik? Sada rade banke, Srbska banka, Jadranska banka, Zemaljska banka, pričekajte!« — (Glasek iz Ljubljane, na jok:) »Halo, gospodična, prosim... — (Sonoren glas:) »Ali bo že kaj?« — (Zvonenje na vse strani.) — »Halo Zagreb! Moj Bog vendar! Halo Zagreb, gospodična...!« — Jok in stok in mile prošnje in sonorne grožnje so trajale nad 1 uro. — Končno vendar: »Imate Belgrad!« — Ubogo dekle se je zapoteno in napol hripavo sesedlo na stolček in pustilo pri tej priliki tudi stik z neko drugo telefonsko številko odprt, ampak ne z našo, nikakor ne! Naš telefonist tudi ni nič slišal, vsaj ga ni bilo niti na aparatu, in zato tudi ni nič povedal gospodu Pesku, da bi bil kaj slišal. Samo eno udano prošnjo ima do gospoda Peska: Naj no plača prepoteni in izjokani ubogi revi dve veliki porciji dobrega sladoleda kot skromno nagrado za njen trud! Potem se bo ubogo dekle mogoče še kdaj sesedlo na stolček in pustilo kakšen »štift« na pravem mestu! Nevarnosti ni absolutno nobene, in mi garantiramo, da ne bo vpostavljena nikaka indiskretna zveza z našo redakcijo, da našega telefonista ne bo na aparatu in zato tudi ne bo prav nič slišal in prav nič ne bo povedal g. Pesku, da ni nič slišal, kajti fijakarji, natakarji in časnikarji so priznano najdiskretnejši ljudje... Živijo sladoled in ubogo dekle!

lj **Nova, krasno ilustrovana knjiga** »Užitne gobe v besedi in slikah« bo v kratkem izšla. Napisal jo je sloviti učenjak in odličen poznavalec jurčkov, golobic in lisičic japonski profesor Kar-ni-rib. Na slov. jezik prevedel in z vsemi potrebnimi komentarji za tržne nadzornike opremil Narobe. Vsem, ki se zanimajo za gobologijo, knjigo toplo priporočamo.

lj **Okradeni natakarji v Narodnem domu.** Natakarje Narodnega doma je obiskal 12. t. m. predrzen tat. Natakarjem Viktorju Klinarju, Antonu Češneku in Izidorju Adamiču je ukradel obleko v vrednosti čez 4000 kron, slekel svojo obleko, se oblekel v ukradeno in izginil iz Ljubljane.

Orlovski vestnik.

Orel v Zagorju ob Savi priredi v nedeljo 17. julija na dvorišču Zadružnega doma javno telovadbo. Po telovadbi bo ljudska veselica. Pri vsej prireditvi igra domač tamburaški zbor. Vse prijatelje Zagorskega Orla vabimo, da se prireditve udeleže. Zveze z vlaki so jako ugodne. Nasvidenje v Zagorju. Bog živi!

Orlovski odsek v Dolu pri Ljubljani priredi v nedeljo 17. julija javno telovadbo. Po javni telovadbi veselica.

Predsednik jug. orlovske zveze med dunajskimi Čehi. V četrtek 7. t. m. je potoval predsednik jug. O. Z. br. Pirc preko Brna v Prago. Med potoma je na Dunaju pozdravil brate Čehe. Člani češkega Orla so se zbrali v X. okraju Puchsbaumgasse v svojem domu. V okusno okrašeni telovadnici je množica katol. Čehov sprejela zastopnika jugoslovanske mladinske organizacije. Godba je zasvirala orlovsko himno. Na navzoče Jugoslovane je vplivala nad vse ljubka deklamacija male sestrice. Nato so se vrstili pozdravi okrožnega predsednika čeških Orlov, zastopnikov posameznih katol. čeških organizacij in končno jugosl. akad. Orla in jug. akad. društva »Jug«. Po končanem slavju so zadonele narodne himne. Po oficielnih pozdravih se je vršila širša soja, na kateri so bili poleg bratov Čehov tudi koroški Slovenci in dunajski Srbo-Hrvatje. Nato se je vršila zabava, nakar se je br. Pirc poslovil in nadaljeval pot v Brno in Prago.

Prosveta.

pr **Dr. K. Pečnik: Jetika.** Slovenski specialist za plučne bolezni dr. Pečnik nam podaja v svoji knjigi »Jetika« kratko jedrnato sliko o jetiki, kako nastane in kako se dandanes zdravi. Vsebina knjige je bogata kljub temu, da ima le 48 strani, vsakdo bo našel mnogo poučnega v nji. V prvi vrsti seveda jetičniki. Knjiga je izšla v založbi knjigarne Goričar in Leskovšek v Celju, dobi se pa tudi v vseh drugih knjigarnah v Jugoslaviji. Cena izvodu 8 kron, s poštnino 8 kron 80 vin.

Turistika in sport.

Kolesarsko dirko Ljubljana—Novo mesto priredi Klub kolesarjev in motociklistov »Ilirija« v Ljubljani, v nedeljo 24. t. m. Istočasno priredi novomeški pripravljalni odbor kolesarskega kluba dirko ter zagrebški klub »Sokol« klubovo prvenstveno dirko v Novo mesto, tako da bodo združene tri kolesarske dirke, vse s ciljem Novo mesto. Ljubljanska dirka bo imela skupino za novince, na kar prav posebno opozarjamo one, ki žele še letos začeti s kolesarskim športom. Prijave je vposlati Fr. Ogrinu, Gosposvetska cesta 14 do 21. t. m. (K.)

Gospodarstvo.

Poljedelski svet.

Ministrstvo za poljedelstvo je te dni razposlalo pravilnik o ustanovitvi Poljedelskega sveta, čegar ustanovitev je predvidena v členu 15 uredbe o ustrojstvu ministrstva za poljedelstvo.

Poljedelski svet ima v bistvu nalogo, da na zahtevo ministra za poljedelstvo ali pa tudi iz lastne inicijative daje mnenja in stavi predloge o vseh vprašanjih, ki pobliže zadevajo kmetijske interese. On je torej s t r o k o v n o p o s v e t o v a l n i o r g a n m i n i s t r s t v a z a p o l j e d e l s t v o.

Obstoji pa Poljedelski svet iz 30 članov, katerih 12 imenuje minister iz vrste uradnikov ministrstva za poljedelstvo, 18 članov pa izbirajo razne poljedelske organizacije in jih minister za poljedelstvo potrdi. Med poljedelskimi organizacijami so predvsem zastopane vsaka z enim zastopnikom vse zadružne zveze, dalje kmetijske družbe, po enega zastopnika imata poljedelska fakulteta v Belgradu in v Zagrebu, Glavni Zadružni Savez edini ima dva zastopnika.

Članstvo v Poljedelskem svetu je častna dolžnost brez stalne plače, le za dnevnice ob priliki sej in za potne stroške dobijo člani od ministrstva nagrado.

Mandat članov traja dve leti s pravico zopetne izvolitve oziroma imenovanja. Člani so dolžni udeleževati se sej sveta, ki se vršijo na povabilo ministrstva za kmetijstvo po potrebi, najmanj pa enkrat v letu. Svet izmed sebe izvoli predsednika. Pri sejah sveta sme biti navzoč poleg članov zastopnik ministrstva za poljedelstvo s pravico posvetovanja in ne glasovanja in morebitno določeni strokovnjaki ministrstva ali sveta samega.

Vprašanja, ki so predmet posvetovanja na sejah sveta, se morajo članom najmanj 10 dni pred sejo sporočiti. Za proučevanje stavljenih predlogov in za pripravo poročil in referatov voli svet iz svoje sredine poseben odbor ali posebne referente.

Za administrativne posle Poljedelskega sveta se ustanavlja posebna pisarna, obstoječa iz enega sekretarja in potrebnega nižjega osobja.

Poljedelski svet nima pravice, da dopisuje uradno z interesenti. Vse privatne prošnje, pritožbe, predstavke itd. naslovljene na Poljedelski svet, se smatrajo kot naslovljene na ministrstvo za poljedelstvo.

* * *

BORZA.

Zagreb, 14. jul. 21. (Izv.) Devize: Pešta 56.50, Berlin 206.50—207, Italija 727—728, London 572, New York 154—155.50, Pariz 1223, Praga 205—205.50, Dunaj 20.40—20.45, Zürich 2605, Napoleoni 516—518. Valute: New York 151.75—152, Praga 205, Dunaj 21—22.50, ruski rubelj 30.

Dunaj, 14. julija. Pešta 268.50, Berlin 1026, Italija 3575, London 2800, New York 768, Pariz 6012, Praga 1015, Zürich 12725, Bukarešt 1100, Sofija 680, Zagreb 495, Varšava 42. Valute: Pešta 269, Berlin 1028, Italija 3550, New York 761, Pariz 6000, Praga 1010, Zürich 12700, Sofija 1096, Belgrad 1950, Varšava 42.

Zürich, 14. julija. Devize: Pešta 215, Berlin 805, Italija 2790, London 2202, New York 605, Pariz 4755, Praga 795, Dunaj 0.85, Bukarešt 860, Zagreb 390, Varšava 0.32. Valute: Dunaj 0.80.

* * *

g **Svoboden promet z devizami v Italiji.** S posebnim kraljevim dekretom je uvedla italijanska država zopet popolnoma svoboden promet z devizami. Devizna centrala (Instituto dei cambi) bo sicer še obstojala naprej, toda le s tem namenom, da nabavlja zaklad. ministrstvu potrebne tuje valute za izplačila v inozemstvu. Toda tudi ta bo v doglednem času prenehala. Dolžnost oddaje eksportne valute torej odpade. Ravnotako odpade tudi omejitev za izvoz čekov v lirah. Samo v enem slučaju je promet z devizami omejen. In to pri izvozu svile, kjer morajo eksporterji oddati tujo valuto državi. Toda tudi ta omejitev bo kmalu padla.

g **Vinski oddelek na Ljubljanskem velesemnju.** Na Ljubljanskem, od 13. do 24. avgusta vršečem se velesemnju, bo v posebnem vinskem oddelku paviljona »Ga razstavljenih čez 150 raznih izbranih vinskih vrst iz najboljših štajerskih in kranjskih vinskih goric. Ta vina se bodo točila v razstavnem prostoru tako, da bo mogel vsak obiskovalec pokušati različne vrste ter obenem skleniti s producenti tudi eventualno kupčijo. Tako si lahko marsikateri gostilničar odnosno vinski trgovec prihrani mnogo časa in stroškov, ki bi ga moral drugače žrtvovati s potovanjem in z iskanjem dobre kapljice po raznih vinorodnih krajih. Razstavljavci-producenti bodo razvidni iz posebnih katalogov. Glede nadaljnih tozadevnih pojasnil se je obrniti v Ljubljani na višjega kletarskega nadzornika Fr. Gombača, Dunajska cesta št. 38 ter na Kmetijsko družbo, v Mariboru pa na vinarski odsek.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Stritarjeva ulica št. 2.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru, Borovljah, Ptuju in Brežicah.

Delniška glavnica K 50,000.000. Rezerve K 45,000.000. || Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle. Prodaja srečke razredne loterije. || Čekovni račun številka 10.509. — Brzojavni naslov: Banka, Ljubljana. — Telefon štev. 261 in 413.

Razpisuje se

cerkvenikova in organistova služba

na Uncu pri Rakeku. S to službo je združeno tudi mesto obč. sluge (K 500 mesečno) in mrliškega ogleda (letnih 800 K). Želi se, da bi bil prosilec oženjen in vešč kakega rokodelstva. Podrobnosti ustmeno.

Župni urad Unec, dne 15. julija 1921.

Samostalna gospodinja išče službe k župniku na deželi. Nastopiti more po dogovoru. Cenjene ponudbe z označbo pogojev in plače na upravo „Slovenca" pod štev. **2471.**

Več pleskarskih pomočnikov

za pleskanje železniških mostov proti dobri plači sprejme tvrdka **Josip Jug, Rimska cesta 16. Ljubljana.**

Dvonadstropna hiša z velikim vrtom in vodno močjo pripravna za vsako obrt se proda. Več pove FRANC AMBROŽ, pos. in mesar, Lahovče-Komenda. 2493

✝

Potrti globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, da je danes ob četrt na pet po daljši zavratni bolezni preminula naša iskreno ljubljena mamica, žena in tetka, gospa

Pepca Rifelj roj. Eršte

previdena s svetimi zakramenti v starosti 26 let.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v soboto ob 2. uri iz Barvarske ulice 6/I. na pokopališče k Sv. Križu.

Priporočamo jo molitev in blag spomin.

V Ljubljani, 14. julija 1921.

Rifelj Fanc, v. rač. oficijal, mož. — **Božidara Pepca, Bronilava Ana,** hčerki. — **Brodar, Erste, Hadek, Erste, Rifelj.**

V soboto dne 16. julija t. l.

KONCERT

na vrtu **restavracije glavni kolodvor.**

Svira godba tukajšnje opere.

Začetek ob 20. uri. Vstopnina prosta.

Koncert se vrši ob vsakem vremenu.

Proda se velik 1·30×90 cm **šamot-železen štedilnik** s 3 ognjišči (luknjami) in kotlom. Štedilnik je skoro nov. — Več se poizve: ŠT. VID 20 nad Ljubljano. 2497

Velika izbira otroških vozičkov dvokoles in šivalnih strojev po ceni:

F. Batjel, Ljubljana, Stari trg št. 28. Sprejme se v polno popravo za emajliranje z ognjem in poniklanje dvokolesa, otroški vozički šivalni in razni stroji. **Mehanična delavnica, Karlovska cesta 4.**

Javna dražba

raznega pohištva, kuhinjskega orodja, obleke, dragocenosti i. dr. se vrši v petek dne 15. t. m. ob 3. uri popoldne v Slomškovi ulici št. 4, I. nadstropje, levo.

Išče se **deklica** za vsa hišna dela, ki bi obenem tudi nekoliko pomagala pri prodaji. Zahteva se poštenost v vsakem oziru in starost nad 16 let. Ponudbe na upravo „Slovenca" pod šifro **„Deklica" 2485.**

KUPIM

kompletni železni pločevinasti dimnik, tudi rabljen, toda v dobrem stanju, 13—16 m dolg, 60—70 cm premera. Nadalje angleški škripec (Flaschenzug) za 2½—3 tone dvigljivosti. — Ponudbe pošljite pod šifro: **„Dimnik"** ali **„Škripec"** na upravo lista.

Reklamacije

za odškodnine in vsakovrstne pristojbine **pri železničnih upravah** in odpremo žel. transportov izvršuje ozir. posreduje: **Konces. pisarna R. GOLOB,** Knaflijeva ulica št. 9, pritličje. (Kranjska hranilnica.

OKLIC.

Trgovska zadruga r. z. z o. z. v Ljubljani je stopila v likvidacijo. Z ozirom na to se pozivljajo vsi upniki, da prijavijo v roku treh mesecev svoje terjatve v svrho poravnave.

Trgovska zadruga r. z. z o. z. v likvidaciji v Ljubljani.

Knjigovodjo ali knjigovodkinjo

sprejme večje industrijsko podjetje. Ponudbe na upravo pod **Knjigovodja 2486.**

Tapetniški vajenec

se sprejme pri **I. ČERNE, Ljubljana, Dunajska cesta 28.**

ŠARLE kraste, lišaje odstranjuje pri človeku in živalih **Naftolmazilo,** ki je brez duha in ne maže perila. 1 lonček za 1 osebo po pošti 15 kron pri **TANKOCI, lekarna Ljubljana, Slovenija.**

SPEDICIJSKA TVRDKA

Ludovik Ševar vd.

na RAKEKU

izvršuje najhitreje vse v to stroko spadajoče posle, tudi **ocarinjenje.**

22.000 m³ lesa

na pajnu proda gozdni urad v Oplotnici, postaja Konjice iz gozdnega okrožja Lukanja na Pohorju. Približno 9000 m³ je mehkega lesa, ostanek je bukovina. — Posek lesa je predviden v treh letih zaporedoma z letno približno 7000 m³ v prebiralni sečnji in golosekih. — Ponudbe je staviti do 1. avgusta 1921 na **gozdni urad Oplotnica,** kateri daje tudi podrobna pojasnila.

Nakup lesa.

Južna železnica potrebuje še za leto 1921 sledeče množine mehkega lesa:

Dimenzijsko blago

Dimenzije			Rabljena množina
dolžina *m*	širina *cm*	debelina *mm*	*m³*
4.3	15.16	33	211
4.7	15.16	33	265
4.3	15.16	36	72
5.4	15.16	36	300
4.3	17	45	16
5.7	17	45	88
4.3	26	45	250
5.7	26	45	210
5.2	18	60	546
5.6	18	60	672
Skupaj . . .			2630

Trgovsko blago

Dimenzije			Rabljena množina
dolžina *m*	širina *cm*	debelina *mm*	*m³*
6	15—16	33	456
6	24 in več	33	214
4—6	22 in več	36	235
5—6	18 in več	60	825
4—6	16	66	55
4—6	20	90	27
6—12	20	180	9
9—10	20	220	2.4
Skupaj . . .			1832.4

Ponudbe za dobavo cele množine ali delnih množin, z navedbo cene, postavljeno na katerokoli postajo južne železnice je staviti **do 30. julija 1921** na

obratno ravnateljstvo južne železnice odd. VI. v Ljubljani

v posebnem zavitku: Mehek les.

Pogoji glede kakovosti:

Les mora biti od zdravih in svežih debel, ter mora biti bele barve, (ne rudeč, ne rujav), ne vrtinčasto raščen, brez razpok od ledu, ne od vršičkov, mora odgovarjati dimenzijam, brez pogostih prečnih vej. Oddana množina mora vsebovati najmanj 80% smrekovega lesa.

✝

Potrti neizmerne žalosti sporočamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naša iskrenoljubljena hčerka in sestrica, gospica

Marija Torellijeva

učiteljica

včeraj, dne 13. julija 1921, po kratki mukepolni bolezni, mirno v Gospodu zaspala.

Boh. Bela — Ljubljana, dne 14. julija 1921.

Globoko žalujoči ostali.

Nagrobni spomeniki grobnice, mavzoleji, marmorne plošče vseh barv za oprave in strojarje, **luksuzni izdelki in dekoracije, kipi in portreti** po fotografiji, **cerkvena dela** kot vsa **stavbena dela.**

Kamnoseška industrija ALOJZIJ VODNIK, Ljubljana.

Ustanovljeno leta 1860.

FR. ZAPADLO

tovarna lesnih izdelkov, Přerov, Češko-Slov. republ.

izdeluje in razpošilja na vse strani: leseno kuhinj. orodje, kot solnice, posodice za dišave, etažere za posodice itd., galanterijsko blago, kot zrcala v lesenih okvirih na stojalih in s predali, obešala za obleko itd., lesene igrače in vsakovrstno stružniško blago kakor tudi razna držala po zelo ugodnih cenah. Zahtevajte ilustr. cenike. Lastni stan na orientalskem velesejmu v Vratislavi od 8.—15. avgusta t. l. — Št. stana 111.

Vabilo

na subskripcijo delnic druge emisije.

Izredni občni zbor d. d. TRIGLAV, tvornice hranil v Šmarci pri Kamniku je dne 7. VII. 1921 sklenil na predlog upravnega sveta zvišati v smislu § 6 pravil delniško glavnico in sicer:

od 400.000 K na 1,200.000 K z izdajo novih 1600 delnic po K 500 nominalne vrednosti.

Razpisuje torej subskripcijo ob nastopnih pogojih:

Dosedanji delničarji imajo v smislu § 6 pravil pravico prevzeti na 1 delnico prve emisije 2 delnici druge emisije in sicer proti predložitvi potrdila o posesti delnic (oziroma potrdila vplačila) prve emisije. Kurz optiranih delnic znaša K 520 neoptiranih K 550. Poleg tega je plačati K 10 upisnine na vsako delnico v kritje stroškov izdaje delnic.

Subskripcija se vrši od 15. VII. do 15. VIII. 1921 in sicer

pri Zadružni gospodarski banki v Ljubljani

pri Slovenski eskomptni banki v Ljubljani

in v pisarni **delniške družbe »Triglav« Šmarca pri Kamniku.** Subskribovane delnice je v gotovini plačati. Nove delnice participirajo na čistem dobičku od 1. 1. 1922 in se za sedaj obrestuje njihova nominalna vrednost od 1. IX. do konca 1921 z 3%.

Končno dodelitev pridržuje si občni zbor. Subskribentom katerim ni bilo mogoče dodeliti delnic se vrne dotični znesek drugim se izda proti povrnitvi potrdila o storjeni subskripciji potrdilo o dodeljenih delnicah.

Delnice izroča se delničarjem pozneje proti vrnitvi začasnih potrdil o dodeljenih delnicah.

Preostanek izkupička za novo emisijo proti nominalni vrednosti pripada v smislu § 6 po odbitku stroškov rezervnemu zakladu.

V Šmarci, dne 13. VII. 1921.

Upravni svet d. d. TRIGLAV, tvornice hranil, v Šmarci pri Kamniku.

Zadružna Gospodarska banka d. d.

Ljubljana, Dunajska cesta štev. 38|I

(začasno v prostorih Zadružne zveze).

Podružnice: DJAKOVO, MARIBOR, SOMBOR, SPLIT.

Ekspozitura: BLED. - Interesna skupnost z Vseopćo Zanatlijsko banko Zagreb in njeno podružnico v Karlovcu.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščeni prodajalec srečk Drž. razr. loterije.

Izdaja konzorcij »Slovenca«. Odgovorni urednik Mihael Moškerc v Ljubljani. Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.